

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 616

המאמר שבת אורה

ויצא

אזהרה המורה: העלון מיועד אך ורק לרציניים שיוצאים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים. לעילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה. מוסר והנהגות

לפני שנים מספר נולד לאחד האברכים בעיר רכסים, ילד, שנתגלה כחולה בכמה מחלות נדירות רח"ל. התמודדות זו שינתה את חיי ביתו מן הקצה לקצה, והשירות גרלו. בערב אחד הודמנה לידו הזכות לקחת ברכבו את המשגיח הנאמן הגדול רבי דב יפה זצ"ל, מביתו שבעיר רכסים, לשיחת מוסר בבני ברק. בתחילת הנסיעה התפתחה שיחה עירנית ביניהם. ואז סיפר האברך למשגיח את קשיי ההתמודדות עם מחלת בנו. תקוותו היתה שיזכה לברכת המשגיח ולייעוץ כיצד להתמודד נכון עם אתגר זה. אך להפתעתו המשגיח האזין לדבריו בשתיקה. וכך עד לסוף הנסיעה החריש, לא בידך ולא יעץ. פליאתו היתה רבה: שתיקה זו מה משמעה? בדרכם חוזר העז לשאול לפשרה של שתיקה זו. ענה לו המשגיח: ראה, כדי לברך וכדי לייעץ אני צריך להרהר, ובעיקר לחוש, מה עובר עליך לאור הסיפור שסיפרת. כיצד אני הייתי מתמודד במצבך ח"ו. וזו פשר שתיקתי. הרהרתי במצבך המורכב. חשבתי לעצמי: לו אני הייתי במקומך כמה קשה היה לי לתפקד. רק כאשר הצלחתי ולו במעט לחוש את הכאב, את קשיי התמודדותי והקושי היום יומי, אז אני יכול באמת לברך ולהתפלל. כעת ברצוני לברך ולהתפלל בעבורך שיהיה לך הכח והחכמה משמים כדי לצלוח את הנסיון כראוי. בשסיים האברך את סיפורו אמר: עברו חמש עשרה שנים מאז, אך לעולם לא אשכח את תחושת התמיכה שהותיר בי רבי דב יפה זצ"ל, תחושה זו נותנת לי את הכח להתמודד בס"ד עם הנסיון שנשלח עבורי משמים. (עמק הנגדה)

סיפר רבי יוסף ציינורט זצ"ל פעם אחת הגיע אבי, לאחד מגבאי הצדקה בירושלים, וסיפר לו שיש חתן עני, וצריך לעזור לו בהוצאות הנישואין, וביקש מהגבאי, שיבא עמו לאסוף צדקה בעבור החתן. הם הלכו ימים מספר, והצליחו לאסוף חלק מהסכום, באחד הימים הודיע הגבאי צדקה לאבי, שאינו חפץ יותר לאסוף צדקה בעבור אותו חתן, אבי נדהם, איזה פגם ראית בחתן, שאתה רוצה להפסיק לאסוף צדקה בעבורו. השיב הגבאי, בבית האחרון שבו ביקרנו ראינו את בעל הבית יושב על כיסא בעל שלש רגליים בלבד כשבמקום הרגל הרביעית משמשה מזוודה, לתמיכתו היכן הרגל הרביעית, השיב הלה כי הלך לנגר כדי שיתקן את הרגל הרביעית, והנגר ביקש עבור התיקון חמש לירות, וכיון שאין בידי חמש לירות עבור תיקון הכסא, לכן מצאתי עצה להניח מזוודה במקום רגל הרביעית. לעומת זאת המשיך הגבאי, החתן שבעבורו אנחנו אוספים את הכסף, קנה ארון עם ויטרינה, הוטרנה לבר עולתה חמש עשרה לירות, אין ברצוני לאסוף צדקה מאנשים שאין להם כסף לתקן את הכסא, עבור חתן שלא רק שקנה כסאות בעלי ארבע רגליים, אלא גם קונה עם הכסף ויטרינה שהיא מותרות. כששמע זאת אבי אמר לו, זה שאלה קשה, ואני יודע אם אתה צורך, בא ונלך להרב מטשיבין נציע לפניו את השאלה, ונשמע פסק הלכה כדת של תורה. כשהרב מטשיבין שמע את השאלה, אמר לגבאי, איזה מצות צדקה היא החשובה ביותר, השיב הגבאי, פדיון שבויים. אמר לו הרב, אתה יודע מה זה פדיון שבויים, אוספים כסף מיהודים רחמנים, ונותנים את הכסף לפדיון שלוקח את הכסף ומשתעשע בכסף בכל הבלי העולם הזה, האם יש צד לומר שבגלל זה לא יתנו כסף לפדיון שבויים, לא, כי אנחנו לא מתעסקים מה עושים עם הכסף, העיקר זה המטרה שהיה נותן בשבי שיתחרר, כך הדבר גם בעסקי הצדקה, הלא אילו יהודים לא הבטיחו את הנדוניא, לא היה השידוך יוצא לפועל, ונמצא שאספיהם הכסף למען הכנת כלה, אין השאלה מה עושים עם הכסף, אלא כמה יהודים התחייבו כדי שהשידוך יצא לפועל. אי אפשר לעצור את היהודים שלא יוכלו לחתן את ילדיהם, מאחר שהם נאלצים להבטיח נדוניא גדולה, ואם הם הבטיחו ורק בשביל זה השידוך יצא לפועל, הרי זה בגדר פדיון שבויים. (ווי העמודים)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

כי לא אֶעֱזֹבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ: סיפר רבי נטע פריינד: נכנסתי פעם למר"ר רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ומשישבת על יד השלחן סיפר: זה עתה יצא מביתי יהודי שסיפר לי מעשה שהיה בארמו"ר הזקן רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע. בהיות רבי דוד משה ילד קטן כבן שלש שנים, הגיע לחדר שחיכו בו אנשים ליכנס לאביו הרבי, יהודי אחד שרצה לשוחח עם הרבי. לפני שאותו יהודי נכנס לחדרו של הרבי שאל אותו הילד דוד משה: מה ברצונך לבקש מאבא? השיב היהודי: הגני זקוק לברכה ישועה. כאשר יצא מעם פניו של אבא אמר נא לי מה אמר לך, בקשו הילד. לאחר שיצא היהודי מחדרו של הרבי שאלו הילד: מה אמר לך אבא? והשיב היהודי: הרבי אמר שהקב"ה יעזור. ומה יהיה עד אשר הקב"ה יעזור? הוסיף הילד ושאל: איני יודע... השיב הלה: חזור נא לאבא ושאל אותו, הציע לו הילד. חזר היהודי להרבי ושאל את שאלתו של הילד. השיב לו הרבי על שאלתו ואמר: הקב"ה יעזור גם עד אשר יעזור, ופסוק מפורש הוא: "כי לא אֶעֱזֹבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ" ולכאורה למה לא אמר, כי לא אֶעֱזֹבְךָ כאשר דברתי לך, אלא כך אמר לו הקב"ה: כי לא אֶעֱזֹבְךָ ואעמוד לעזרתך, גם עד אשר אשלח את הישועה השלימה. (נר ישראל)

ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו: התבטאותו בכינוי האהוב "אחים" שימשה לרב מפונבין זצ"ל בדרשותיו כמפתח פלאים אל הלבבות. פעם בשיחה הצביע על דבר מענין בסיפור הליכתו של יעקב אבינו לחרן והערות המיידית כשנפגש לראשונה עם רועי הצאן: "הן עוד היום גדול, לא עת האסף המקנה, השקו הצאן ולכו רעו". לכאורה, שאל, צפוי היה שהרועים מחוץ יתרעמו על יעקב בגלל שאלתו, ובמדה מסוימת של צדק, אדם בא מרחוק ותיכף-ומיד מותח ביקורת על אנשים בלתי מוכרים לו? אך למעשה רואים אנו שלא התרעמו עליו כלל, להיפך, הרועים מצאו לנכון והצטרפו לפניו, הסבירו את מעשיהם - מה פשר החזיון הזה? הפתרון לחידה זו, המשיך והסביר, חבוי במלה הראשונה שעקב אבינו ע"ה פתח בה בפנותו אליהם: "אחי, מאין אתם". כשהנך מביע כלפי זולתך רגשות של אהבה, והלה חש בלבו שאין זו אמירה בעלמא כי אם אמת לאמיתה, מובטח לך שייכנסו באזניו היטב דברי התוכחה שתשמיע לו בבחינת "את אשר יאהב - יוכיח". (הרב מפונבין)

ויצא ר' יצחק זאב סולובייצ'יק מבריסק, זצ"ל מה ששמע מפיו מרן בעל "חפץ חיים", זצ"ל מעשה שאירע עמו, ששלטונות פולין נמנעו מלהעניק לו פספורט, בתובעם ממנו להמציא שני עדים על שם משפחתו, בזמן לידתו. אותה עת היה ח"חפץ חיים" כבן שמונים שנה. עדים שכאלה חיו חייבים להיות אפוא לפחות כבני תשעים וחמש שנה, ודוקא מילדי זשיל - עיירת מולדתו הקטנה, דבר בלתי ניתן למימוש כלל. "חפץ חיים", העמידם על עובדה זו שדרישתם בלתי הגיונית כלל, אך הם בשלהם, ללא כל נכונות לוותר. לפי זה - אמר החפץ חיים - הבנתי את הדרישה שהתנהל בין יעקב ללבן. אומר יעקב "מה פשעי ומה חטאתי כי דלתך אחרי ... מה מצאת מכל כלי ביתך". ומה משיבו לבן לטענתו, "הבנות בנותי, והבנים בני, והצאן צאנני, וכל אשר אתה רואה לי הוא!" אין לך זכות טענה כלל. כולה שליו וכיון שכך מה ערך לטענותיך, הרי אין לך זכות קיום כלל ועיקר. כיוצא בזה - אמר - נוהג בי השלטון כאן. אילו היה ליהודי זכות קיום אזי ממילא כבר היו מוצאים איזה פתרון לטענת ההגיונית, אך כיון ש"כל אשר אתה רואה לי הוא", כבר אין מקום ואין כל רצון לתור אחר תקנה או עצה עבורי. (פנינים משולחן גבוה)

סיפור מההפטרה

קחו עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה' . מעשה בבחור יהודי אמריקאי ממשפחה מתבוללת שהצטיין בלימודיו. הוריו שלחו אותו לבית ספר קתולי (נוצרי) כדי שיקבל חינוך "ברמה גבוהה" (בניגוד לשאר בתי הספר הממלכתיים שבהם הרמה הלימודית היא "עממית"). בהיותו בכיתה י', ביקש המורה לאנגלית (שהיה כומר) שכל תלמיד יכין עבודה על חייו של אדם מפורסם, לפי בחירתו. הלך הבחור לספרייה, והיפש ספר על אישיות בעלת משמעות עבורו. פתאום, תפסו עיניו כותרת של ספר שנשאה את שמו של הרמב"ם. הוא ידע שהרמב"ם היה יהודי מפורסם, והחליט לכתוב עליו את העבודה. לאחר שהמורה בדק את העבודות, הוא החזיר אותם לתלמידים. הבחור אמנם קיבל ציון גבוה, אך התבקש על ידי המורה לגשת אליו בסוף השיעור. כשניגש אליו, שאלו המורה: "תניד לי, מה עלה בדעתך לכתוב עבודה על הרמב"ם? הרי מעולם לא היה לי תלמיד שבחר ברמב"ם!" השיב התלמיד בפשטות: "מכיוון שאני יהודי, חשבתי שזה יעניין אותי לכתוב עבודה על יהודי מפורסם". בשמעו זאת, נדהם המורה ואמר: "אתה יהודי!" וכי מה אתה עושה פה בבית ספר קתולי?" ענה לו התלמיד: "הורי שלחו אותי הנה לקבל חינוך ברמה גבוהה". שאלו המורה: "האם אתה יודע משהו על היהדות?" "לא", השיב התלמיד, כאשר לדאשונה בחייו חש בושה מסוימת שאין הוא יודע כלום על יהדותו. נתן לו המורה פתק עם מספר טלפון, ואמר: "שמע נא לעצתי. אם תרצה פֶּעַם ללמוד על יהדות, ותהיה בירושלים, תתקשר למספר הזה". שיחה זו הייתה שורשים בלבו. קשה היה לו להשלים עם העובדה שאינו יודע כלום על יהדותו, ובלבו החליט שכשיסיים את שנות לימודיו בבית הספר, יסע לירושלים וילמד על יהדותו. כעבור שנתיים, כשסיים הבחור את לימודיו בהצטיינות, הודיע להוריו על רצונו לבקר בישראל. בהתחלה ניסו להניאו מכך, אך בראותם את עקשנותו, הסכימו לו בלית ברירה שיסע לירושלים. כשהגיע לשם, התקשר למספר שנתן לו המורה. התברר שזו היתה ישיבה לבעלי תשובה. כמובן שקבלו אותו בודקות פתוחות, וששם מצא מענה למבוקשו. הוא נשאר בישיבה ארבע שנים ולמד בהתמדה, עד שנהיה לתלמיד חכם חשוב. כשבחזר לאמריקה, החליט הבחור לבקר את אותו המורה. כשנפתחה הדלת, נעמד המורה מולו, אך לא הכיר, שכן אין זה מעשה שבכל יום שבחור ישיבה יבקר בביתו של כומר. לאחר שהזדהה והזכיר לו את העבודה על הרמב"ם, קיבל אותו הכומר בשמחה, ואמר לו בחייד: "אני רואה שהתקשרת למספר שנתתי לך..." "נכון", השיב הבחור. וזהו גם סיבת הביקור שלי היום. קודם כל, רציתי להודות לך שכיוונת אותי בדרך טובה, לקראת החזרה בתשובה. ושנית, סקרן אני לדעת כיצד הגיע לידך מספר הטלפון של ישיבה, ומדוע שלחת אותי לשם?" ענה לו הכומר: "אספר לך. כשהייתי בחור, ולמדתי לכמורה, נסעתי לירושלים וביקרתי בכותל המערבי. שם פגש אותי רב אחד שחשב שאני יהודי חילוני, והציע לי לבקר בישיבה שלו ("אש התורה"). כמובן שהסכמתי, ונדהמתי מקבלת הפנים שזכיתי לקבל שם. איזה חוס! איזו ידידות! והכל רק לקרב אותי לחזור בתשובה! לא היה לי לב לגלות להם שאני באמת גוי שלומד להיות כומר..." "לבסוף, נשארתי שם שלשה חודשים. ישנתי שם, אכלתי שם, למדתי שם, השתתפתי בשיעורים, והכל בחנם! אלו היו שלשת החודשים הכי טובים בחיי! מאז, תמיד היו לי נקיפות מצפון על כל מה שקבלתי מהם, ולא ידעתי איך אוכל לתגמל אותם, כי ידעתי שכל מעשיהם הם לשם שמים, ואין להם מטרות ריווח. כשנודע לי שאתה יהודי, חשבתי שסוף סוף הגיעה לידי ההזדמנות להחזיר להם טובה תחת טובה, שהרי אין דבר יקר בעולם עבורם כמו נשמה יהודית. על כן הפנתי אותך לשם, ואני שמח שהלכת ושחזרת בתשובה". (שיחה נאה)

ועל הכל...

"פרפראות"

שאלו פֶּעַם את רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: איך אתה יכול להיות כל כך שמח, הלא עברת כל כך הרבה צרות בחייד? (עיניו בסיביר, בן שנפטר ר"ל) רבי יעקב ענה: אני הרי נמוך (הוא היה נמוך קומה) ולכן אינני מגיע לראות אלא עד חצי הכוס ולכן אני רואה רק את חצי הכוס המלאה... אני מתבונן תמיד במה שיש לי ולא במה שחסר לי, אז מה הפלא שאני שמח.

(נעים שיד)

"ענין של טעם"

טעם שהש"ץ צריך לומר ברכת כהנים לכהנים הנושאים כפיהם להקרות להם מילה במילה והם עונים, דכתיב אמור להם, שיהא יחיד אומר לרבים (רבינו בחיי)

"מפי כתבם"

כמה מוטלת עלינו החובה להשתדל בכל כוחנו להיות בכלל נושא בעול עם חברו, אשר מלבד שהיא מחיוב המידות הטובות, עוד היא ההקדמה והפתח לתורה. שמעתי פעם את המשגיח מפוניב' רבי יחזקאל זצ"ל, בשובו מביקור חולים איך שעמד ותיאר והעמיק במחשבה איך נראה חבירו איך הוא קושי מצבו מה הם היסורים שלו בשעה זו, וכן עוד למדנו באותו מעמד מהו נושא בעול עם חברו, ואיך אדם יכול וחייב להעמיד עצמו בהרגשתו במצבו של רעהו, כדי שיוכל לשאת עמו בעול המצב, הנה אנשי כנסת הגדולה סידרו ותיקנו לנו נוסח התפילה בלשון רבים שלא יבקש אדם על עצמו לחוד, כשיודעים ממשפחה שנמצאת בצרה או מיחיד רח"ל, צריך לחשוב על מצבם ולהתפלל שיעזרם ה', כל זה בכלל נושא בעול עם חברו, יש לעורר שכל אחד יקבל על עצמו שלא יעבור יום בלי שידע בעצמו שעשה חסד, אם רק ישים לב שעושה בתור חסד לשני, אזי זה חסד, יש חסד שאומר שלום לחברו או בוקר טוב, לא בתור הרגל, אלא בתור חסד, הכיבוד של כל אחד ואחד לחברו, שיהיה בתור עשיית חסד. וכוונתי בתקופה שלנו כשלמדנו בישיבה, היו שמים לב לדבר זה לעשות בכל יום מעשה חסד, דוגמאות קטנות, אבל אלו היו פעולות שהשפיעו על האדם בין בזמן האכילה בחדר האוכל, בחדר השינה, באולם הישיבה, להכין סטנדר או סידור בשביל אחרים וכדומה, לכאורה דברים קטנים, הם אבל הם דברים גדולים, כשעושים מעשה חסד עם השני יכולים להיות בטוחים שלא יבזו את השני ושלא ידברו עליו. אספר לכם עובדות, מזה נלמד על החובה לשים לב לזולת ולהשתדל להאיד פנים לחברו, ועד כמה הדבר יכול להציל נפשות ממש. אחד הבחורים מיישיבת פוניב' עמד על המרפסת וראה את חברו מטייל על הכביש הלך וחזור, הילוכו היה נראה מעט משונה, ולכן ירד למטה ונתן לחברו דפיקה קטנה על הגב, כמו חבר טוב עם חייד על הפנים, ואמר לו בוא נטייל והחלו לדבר בלימוד לאחר כמה ימים אמר לו חברו החייתי הייתי במצב שממש לא מצאתי מקום, זה נקרא שחושבים על השני דואגים בשביל השני. ועוד דוגמא, בחור צעיר עמד ליד בחור מבוגר וחשוב, בתפילה, והמבוגר יישר לצעיד את הצוארון שהיה מקופל, קצת עקום, הדבר נראה לכאורה כדבר של מה בכך, אבל התלמיד הצעיר סיפר לאחר שנים מספר, כי היה מצוי בימים ההם בשברון לב גדול, נראה היה לו שאין מי שמסתכל עליו בישיבה כלל, ולכן חשב כבר לעזוב את הישיבה, אך משחבירו סידר לו את צוארונם, אמר לעצמו, רואה אני שיודעים ממני חושבים עלי, ונשאר בישיבה התחזק והתעלה, האם אפשר לעלות על הדעת מה אפשר לתקן בזמן שנמצאים בציבור! רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל - בית המידות

"מקום לשאלה"

שאלה: הדין הוא שאסור להטביל כלי בשבת ויום טוב, איך יתכן שיהיה מותר

תשובה: אם ישאב עם אותו הכלי מים מתוך המקוה בשביל להשתמש במים לצורכו וממילא הכלי נטבל. (בן איש חי)

מפתחמי אורייתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

אל תתעבר על ריב לא לך, כי לסוף הם ישלימו ביניהם ואתה תשאר בכעס. (הרא"ש)
העני בלחמו הצר עלול להיות בעל תאוה, כעשיר בסעודתו השמינה. (רבי ישראל סלנט)
אם תרצה שישנאוך, בקר תמיד. ושיוסיפו בך אהבה. בקר לעתים רחוקים. (רבי שלמה אבן גבירול)